

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Euroopa Maailma Arengu
Põllumajandusfond
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

Kaitstud geograafiliste tähiste kasutamisega seotud erinõuded

Kadri Pajur
PTA kalapüügi- ja turukorralduse osakonna
peaspetsialist
5. mai 2022

1

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Euroopa Liidu kvaliteedimärgid

Loodi 1992

Põhimõtte/ eesmärk:

- **Kaitsta omandit**
- Kaitstud nimetuse/toodete kasutamise õiguspärasus
- Võrdne (õiglane) konkurents
- Tarbijate õiguslike garantiide järgimine
- Turustandardite süsteemi toimimine

EL kvaliteedimärkide süsteem väärtustab tootes avalduvaid piirkonnast tulenevaid eriomadusi, võrreldes samalaadsete nii-öelda tavatoodetega.

2

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Euroopa Liidu kvaliteedimärgid

- Kasutusel on kolm erinevat tähist – kaitstud päritolunimetus, kaitstud geograafiline tähis ja garanteeritud traditsiooniline toode.

Põllumajandussaadused
ja toit
Veinitooted

Põllumajandussaadused
ja toit
Veinitooted
Piiritusjoogid
Aromatiseeritud veinid

Põllumajandussaadused ja
toit

3

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Kaitstud päritolunimetus (KPN)

- Mida näitab?** Toode, mis pärineb kindlast riigist või regioonist ning millel on kohale iseloomulikest inim- ja keskkonnafaktoritest tulenevad erilised omadused.
- Kriteeriumid:**
- tooraine pärineb kindlast geograafilisest piirkonnast ning ka tootmine, töötlemine ja müügiks ettevalmistamine toimuvad sealsamas.
- Näited:** Cava, Asti, Champagne, Prosciutto di Parma, Parmigiano Reggiano, Feta

4

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Kaitstud geograafiline tähis (KGT)

- **Mida näitab?** Kaitstud päritolunimetusega sarnane, kuid tingimused on vabamad. Mõni tootmise etapp võib toimuda ka väljaspool määratletud geograafilist piirkonda.
- **Kriteeriumid:**
- vähemalt üks tootmisetapp on toimunud määratletud geograafilises piirkonnas;
- kaitstud geograafilise tähisega toote seos geograafilise piirkonnaga võib põhineda ka mainel.
- **Näited:** [Estonian vodka](#), [Sõir](#), Džiugas, Gouda Holland, Chorizo de Cantimpalos

5

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Garanteeritud traditsiooniline toode (GTT)

Nimetuse registreerimise õigus tekib garanteeritud traditsioonilise toote puhul, kui see kirjeldab konkreetset toodet või toitu, mis:

a) on toodetud või töödeldud sellele tootele või toidule erimasel traditsioonilisel viisil ja millel on traditsioonile vastav koostis või

b) mis on toodetud traditsiooniliselt kasutatavatest toor- või koostisainetest.

- Hetkel 65 nimetust registreeritud.
- **Näited:** Karjalanpiirakka, Jamón Serrano, Mozzarella, Kabanosy staropolskie.

6

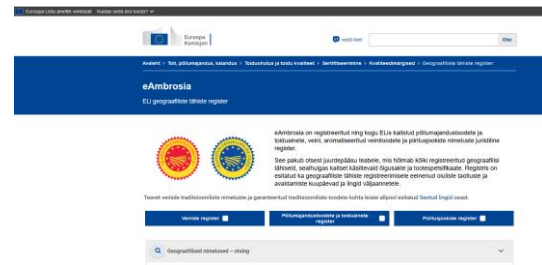

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

eAmbrosia...

- ... on registreeritud ning kogu ELis kaitstud põllumajandustoodete ja toiduainete, veini, aromatiseeritud veinitoodete ja piiritusjookide nimetuste **juuridiline register**.

(<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/>)

7

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Giview andmebaas

- Geograafiliste tähistete otsing kogu ELis ja väljaspool.
- Sisaldab lisainfot (pildid tootest, kontaktid, kaardid jne)
- <https://www.tmdn.org/giview/>

- Lisaks kahepoolsed lepingud kolmandate riikidega

8

Kaitstud nimetuse kasutamine

- Registreeritud nimetust võivad kasutada kõik tootjad, kes asuvad määratletud piirkonnas ja toodavad registreeritud spetsifikatsioonile vastavat toodet.

9

Registreeritud geograafilisi tähiseid kaitstakse:

- a) **nende otsese või kaudse kaubanduslikul eesmärgil kasutamise eest** registreerimisega hõlmamata toodete puhul, kui need tooted on võrreldavad asjaomase nimetuse all registreeritud toodetega või kui nende puhul kasutatakse kaitstud nimetuse mainet, sealhulgas juhtudel, kui neid tooteid kasutatakse koostisainetena;
- b) **väärkasutuse, jäljendamise või seoste loomise eest** ka siis, kui toodete või teenuste tegelik päritolu on näidatud või kui kaitstud nimetus on tõlgitud või sellele on lisatud väljend „stiil”, „liik”, „meetod”, „toodetud nagu”, „imitatsioon” või muu samalaadne väljend, sealhulgas juhtudel, kui neid tooteid kasutatakse koostisainetena;
- c) toote **lähtekohta, päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevate muude valede või eksitavate märgete eest**, mida kasutatakse asjaomase toote sise- või välispakendil, reklaammaterjalides ja asjaomase tootega seotud dokumentides, ning selliste pakendite kasutamise eest, mis võivad jätta vale mulje toote päritolust;
- d) **mis tahes muu tegevuse eest, mis võib tarbijat eksitada toote tegeliku päritolu osas.**

10

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Feta vs Fetahi

Feta- Kreeka kaitstud päritolunimetuse väärkasutamine.

11

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Kaubamärk vs geograafiline tähis

- Kaubamärki, mille **kasutamine on vastuolus** geograafilise tähise kaitse punktides sätestatuga ja mida taotletakse sama liiki tootele, millel on registreeritud päritolunimetuse või geograafiline tähis, ei registreerita, kui kaubamärgi registreerimise taotlus esitatakse komisjonile pärast päritolunimetuse või geograafilise tähisega seotud registreerimistaotluse esitamise kuupäeva.
- Olenemata päritolunimetuse või geograafilise tähise registreerimisest, võib edasi kasutada ja uuendada ka niisugust toote kaubamärki, mille kasutamine on küll vastuolus, kui see on heas usus taotletud, enne komisjonile päritolunimetuse või geograafilise tähise kaitsetaotluse esitamise kuupäeva.

12

13

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Märgistus: põllumajandustooted ja toit

- Täidetud peavad olema määruse 1169/2011 nõuded.
- Registreeritud KPN, KGT või GTT toote all turustatavate liidust pärit toodete märgistusel ja reklaammaterjalil **peavad olema neile vastavad liidu sümbolid.**

- Toote **registreeritud nimetus peab olema märgistusel silmatorkavas kohas hästi nähtavalt, selgesti loetavalt ja vajaduse korral kulumiskindlalt. Seda ei tohi mingil viisil peita, varjata, kahjustada või katkestada muu teksti- või kujunduslike elementidega või mis tahes muu segava materjaliga.**

14

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Märgistus – põllumajandustooted ja toit

- **Märgistusel võivad lisaks olla märged „kaitstud päritolunimetus” või „kaitstud geograafiline tähis” või vastavad lühendid „KPN” või „KGT”. Samuti „garanteeritud traditsiooniline toode“ või „GTT“**
- Märged ning nendega seotud liidu sümbolid võib kanda selliste kolmandatest riikidest pärit toodete märgistusele, mida turustatakse eAmbrosia registrisse kantud nimetuse all
- Lisaks võivad spetsifikatsioonis kirjas olla ka erinõuded märgistamisele (nt viide töötlemisviisile, tootja märgis vms info)
- Liidu sümbolite tehnilised omadused: [EL määrus 668/2014](#)

15

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Märgistus: piiritusjoogid

- Täidetud peavad olema määruse 1169/2011 nõuded.
- **Liidu sümbolite kasutamine ei ole kohustuslik.**
- Toote märgistusel võibki kirjas olla ainult kaitstud nimetus (GT), asendab piiritusjoogi seaduslikku nimetust.
- Piiritusjoogi seaduslik nimetus → EL 2019/787

16

Piiritusjookide geograafilised tähised

- On **keelatud kasutada** piiritusjookide seaduslike nimetusi või **geograafilisi tähiseid** selliste jookide kirjeldamisel, esitlemisel või märgistamisel, **mis ei vasta** piiritusjooigi kategooria nõuetele või **asjaomasele geograafilisele tähisele**. Seda keeldu kohaldatakse ka juhul, kui selliseid seaduslike nimetusi või geograafilisi tähiseid kasutatakse koos selliste sõnadega nagu „sarnane“, „liiki“, „stiili“, „valmistatud“, „lõhna või maitsega“ või muude samalaadsete sõnadega.
- Seega ei saa kirjutada nt Cognac'i stiilis joogiga kommid vms.

17

Veinide märgistus- toodete märgistamisel ja esitusviisil, mida turustatakse liidus või mis on ette nähtud eksportimiseks, kasutatakse järgmisi kohustuslikke elemente:

- viinamarjasaaduste kategooria nimetus (nt vein, vahuvein, poolvahuvein jne).
 - Teatud viinamarjasaaduste puhul, kui selliseid tooteid on töödeldud nende alkoholitustamiseks, lisandub kategooria nimetusele i) sõna „alkoholitustatud“, kui toote tegelik alkoholisisaldus on kuni 0,5%vol, või ii) sõnad „osaliselt alkoholitustatud“, kui toote tegelik alkoholisisaldus on suurem kui 0,5%vol ja väiksem kui kategooria minimaalne tegelik alkoholisisaldus enne alkoholitustamist.
 - **kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide puhul:**
 - termin „kaitstud päritolunimetus“ või „kaitstud geograafiline tähis“ ning
 - kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähise **nimetus**;
 - **tegelik alkoholisisaldus** mahuprotsentides;
 - märke **lähtekoha** kohta;
 - märke **villija** kohta ning vahuveini, gaseeritud vahuveini, kvaliteetvahuveini või aromaatselt kvaliteetvahuveini puhul **tootja või müüja nimi**;
 - imporditud veinide puhul märke **importija** kohta ning
 - vahuveini, gaseeritud vahuveini, kvaliteetvahuveini või aromaatselt kvaliteetvahuveini puhul **märke suhkruisalduse kohta**.
- Lisaks **partitühis**.

18

Veini märgistus- kohustuslikud elemendid: erandid

- Erandina võib välja jätta viite viinamarjasaaduste kategooriale selliste veinide puhul, mille etiketil on kaitstud päritolunimetus või kaitstud geograafilise tähise nimetus.
- Erandina võib viite terminitele „kaitstud päritolunimetus” või „kaitstud geograafiline tähis” jätta välja järgmistel juhtudel:
 - a) kui etiketil on osutatud traditsiooniline nimetus
 - b) komisjoni poolt vastuvõetud delegeeritud õigusaktidega määratletavatel erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel.

19

Vabatahtlikud elemendid veinide märgistamisel ja esitlemisel:

- a) aastakäik;
- b) ühe või mitme viinamarjasordi nimi;
- c) suhkrusisaldusele osutavad terminid (va vahuveinidel)
- d) kaitstud päritolunimetuse või kaitstud geograafilise tähisega veinide puhul traditsioonilised nimetused;
- e) **kaitstud päritolunimetusele või kaitstud geograafilisele tähisele osutav liidu sümbol;**
- f) teatavatele tootmismeetoditele viitavad terminid.

20

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Veinid: keel

Kohustuslikud ja vabatahtlikud elemendid esitatakse ühes või enamas liidu ametlikus keeles.

21

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Lisateavet

- **Kaitstud nimetusi ei tõlgita!**
- Nt Parmigiano Reggiano asemel ei saa kirjutada parmesan.
- Kui kaitstud on nõ sõnapaar, siis see kaitse rakendub sõnapaarile, mitte sõnade eraldi kasutamisele.
- Ei saa toodet nimetada kui „vegan parmesan“ või „nagu parmesan“!

22

Geograafilise tähisega lõhna- ja maitseaine

- Kaitstud nimetust saab kasutada toote puhul, mis vastab selle registreeritud spetsifikaadile.
- **Geograafilisi tähiseid lõhna- ja maitseainete kirjeldamiseks ei kasutata.**
- Ei saa olla nt parmesani lõhna- ja maitseaine või Calvadosi-maitseline kook.

23

Tooted, mille koostisaineks GT toode

- EK on välja töötanud „Kaitstud päritolunimetuse (KPN) või kaitstud geograafilise tähisega (KGT) koostisainet sisaldava toidu märgistamise suunised“.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52010XC1216%2801%29&qid=1625055920361>

- **Eesmärk kajastada:**
- KPNi või KGTna registreeritud nimetuse kasutamise tingimused sellise toidu märgistamisel, esitlemisel ja reklaamimisel, mis sisaldab registreeritud nimetusega koostisainet.

24

Suunises välja toodud soovitused

- **Suuniste järgimine on vabatahtlik.**

KPNI või KGTna registreeritud nimetuse võib esitada registreeritud nimetusega toodet sisaldava toidu müüginimetuse osana või müüginimetuse läheduses, kui on täidetud järgmised tingimused:

- Kõnealune toit ei tohi sisaldada mitte ühtegi „võrreldavat koostisainet” (nt „sinihallitusjuust” on võrreldav koostisainega „Roquefort”).

Suunises välja toodud soovitused

- Lisaks tuleks registreeritud nimetusega koostisainet kasutada nii suures koguses, et **see oleks kõnealuse toidu iseloomulike omaduste seisukohast oluline.**
- KPNI või KGTga koostisaine sisaldusprotsent peaks parimal juhul olema märgitud vastava toidu müüginimetuse osana või vahetult selle läheduses, müüginimetuse puudumise korral toidu koostisainete loetelus, kohe vastava koostisaine järel.

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Suunises välja toodud soovitused

- Isegi juhul, kui eelnevalt väljatoodud tingimused on täidetud, võib Euroopa Liidus kasutatavaid **väljendeid, lühendeid või sümboleid kasutada** märgistamisel – toidu müüginimetuse osana või vahetult selle läheduses või siis toidu koostisainete loetelus – **üksnes juhul, kui on üheselt mõistetav, et toit ise ei ole KPNi või KGTna registreeritud toode.**
- Kui toidus on kasutatud koostisainet, mis on võrreldav KPNi või KGTga koostisainega, **peaks KPNi või KGTna registreeritud nimetus olema esitatud üksnes koostisainete loetelus.**

27

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Spinati-feta pirukas?

28

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Väljavõte söögikoha menüüst:

Nelja juustu

Tomatikaste, mozzarella, Taleggio, Gorgonzola, parmesan, basiilik

€10.50

29

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Õigusaktid (Euroopa Liidu ja siseriiklikud) ja andmebaasid

Euroopa Liidu õigusaktid

- Veinitooted
- [1308/2013](#)
- Piiritusjoogid
- [2019/787](#)
- Aromatiseeritud veinid
- 251/2014 (al 6.12.21 viidud 1151/2012)
- Põllumajandustooted ja toit
- [1151/2012](#)
- Lepingud kolmandate riikidega

Andmebaasid

- **E-Ambrosia (ametlik):**
<https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/>
- **GI-view andmekogu:**
<https://www.tmdn.org/giview>

Siseriiklikud õigusaktid

- **(ELÜPS) Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus**
- Alus : § 63 lg 1 ja § 105 lõige 16
- **(GTS) Geograafilise tähise kaitse seadus**
- Alus : § 49 lg 2.

30

Täna kuulamast!

Kadri Pajur
kadri.pajur@pta.agri.ee